

Miljøministeriet
Naturstyrelsen

Bæredygtig skovdrift

Vejledning om tilskud til at beskytte
skovnaturtyper og -arter i Natura 2000-
områder

2015
Version 3

Titel:

Bæredygtig skovdrift.
Vejledning om tilskud til at beskytte
skovnaturtyper og -arter i Natura 2000-områder.

Udgiver:

Naturstyrelsen
Haraldsgade 53
2100 København Ø
www.nst.dk

År:

2015
Version 3

Indhold

1	Indledning	5
1.1	Formål med tilskudsordningen	5
1.2	Hvad er nyt i forhold til den tidligere vejledning:	6
1.3	Hvem kan søge om tilskud?	6
1.4	Hvad ydes der tilskud til?	7
1.5	Hvad er berettiget til støtte?	7
1.5.1	Hvilke arealer kan medtages?	7
1.5.2	Er arealet allerede dækket af tilsvarende forpligtigelse?	7
1.5.3	Særligt for tilskud til naturlige vandstandsforhold	8
1.5.4	Særligt for tilskud til særlig indsats for arter	8
1.5.5	Særligt for tilskud til Urørt skov	8
1.6	Øvrige forhold af betydning for tilsagnet	8
1.6.1	Loft på tilskuddet	8
1.6.2	Kombination med andre tilskudsordninger efter skovloven	9
2	Tilskudssatser	10
3	Forpligtelser i aftalen	12
3.1	Sikring af skovnaturtyper (A)	12
3.2	Supplerende sikring	13
3.2.1	Bevaring af store træer til død og henfald (B)	13
3.2.2	Bekæmpelse af arter, der optræder invasivt (C)	14
3.2.3	Etablering af naturlige vandstandsforhold (D)	14
3.2.4	Forberedelse til skovgræsning (E)	14
3.3	Ophør med forstlig drift i skovnaturtyper (urørt skov)	15
3.4	Særlig indsats for arter (G)	16
3.5	Projektarealets nøjagtighed	16
4	Ansøgning om tilskud	17
4.1	Inden man søger om tilskud	17
4.2	Ansøgning	17
4.3	Ansøgningsfrist	18
4.4	Behandling af ansøgninger	18
4.5	Prioritering af ansøgninger	18
5	Det videre forløb	19
5.1	Udbetaling af årlige tilskud	19
5.1.1	Anmodning via Fællesskemaet	19
5.1.2	Hvornår udbetales tilskuddet	20
5.2	Udbetaling af éngangstilskud - efter faktura	20
5.2.1	Betingelser for udbetaling	20
5.3	Tinglysning	21

5.4	Skattemæssige forhold.....	21
5.5	Hvis projektet ændres eller ikke gennemføres	21
5.6	Ejerskifte for arealer med tilskud.....	21
6	Kontrol	22
6.1	Kontrol	22
6.2	Krydsoverensstemmelse.....	22
6.3	Tilbagebetaling af tilskud og administrative sanktioner.....	23
7	Retsgrundlag.....	24
Bilag 1:	Træarter i skovnaturtyperne	25
Bilag 2:	Ordforklaring.....	26
Bilag 3:	Tilskudsberettigede udgifter og indhentning af tilbud.....	28
Bilag 4:	Sikring af skovnaturtyper	32
Bilag 5:	Invasive arter i skovnaturtypen	33
Bilag 6:	Naturstyrelsens lokale tilskudsenheder	34

1 Indledning

Natura 2000 er et netværk af områder i EU med særlig værdifuld natur. Områderne skal bevare og beskytte naturtyper og vilde dyre- og plantearter, som er sjældne, truede eller karakteristiske for EU-landene.

Der er udarbejdet Natura 2000-planer og –handleplaner for de danske Natura 2000-områder. Planerne beskriver, hvordan naturtyper og arter skal beskyttes i områderne. Læs mere på Naturstyrelsens hjemmeside: <http://www.naturstyrelsen.dk/Naturbeskyttelse/Natura2000>

Natura 2000-planer og –handleplaner kan for skov realiseres ved:

1. Tilskud til at beskytte skovnaturtyper og levesteder (Beskrevet i denne vejledning).
2. Skriftlig aftale efter skovlovens § 18 (Se Naturstyrelsens hjemmeside).

Det vil være muligt at kombinere mulighed 1 og 2 på en ejendom. Ejeren kan således søge tilskud til at beskytte skovnaturtyper og levesteder i dele af en skov og for andre dele af skoven indgå en skriftlig aftale efter skovlovens § 18.

1.1 Formål med tilskudsordningen

Denne tilskudsordning giver mulighed for at beskytte skovnaturtyper og -arter som opfølgning på Natura 2000-planer og -handleplaner.

Der ydes tilskud til at beskytte følgende 10 skovnaturtyper:

***Klit*skove**

- 2180 Skovklit

***Bøg*skove**

- 9110 Bøg på mor
- 9120 Bøg på mor med kristtorn
- 9130 Bøg på muld
- 9150 Bøg på kalk

***Ege*skove**

- 9160 Ege-blandskov
- 9170 Vinteregeskov
- 9190 Stilkege-krat

***Sump*skove**

- 91D0 Skovbevokset tørvemose
- 91E0 Elle- og askeskov

Se mere i bilag 1

Beskyttelsen af skovnaturtyperne bidrager typisk også til at sikre velegnede levesteder for de arter, som skal beskyttes i skov indenfor Natura 2000-områderne. I nogle tilfælde vil der være behov for en særlig indsats. Derfor ydes der også tilskud til denne særlige artsindsats.

Tilskud givet efter denne vejledning medfinansieres af EUs landdistriktsmidler, og er således underlagt EU's regelsæt om udvikling af landdistrikter.

I vejledningen anvendes en række særlige begreber, som er forklaret nærmere i bilag 2.

1.2 Hvad er nyt i forhold til den tidligere vejledning:

- Ansøger skal stå som ejer af arealet i Tingbog/ skøde.
- Det er nu muligt at inddrage op til 25 % ikke-kortlagte skovarealer i tilsagnet for at opnå en bedre afgræsning af tilsagnsarealet.
- Den tidligere grundsats I og grundsats II er lagt sammen til en ny grundsats I. Den nye grundsats I svarer i satsstørrelse til den gamle grundsats II.
- Der er mindre ændringer i definitionen af hvilke bevoksninger, der kan opnå de enkelte grundsatser.
- Der er suppleret med enkelte præciseringer af vilkår ift. tilsagn til stævning og skovgræsning.
- Det er ikke længere nødvendigt at have en grundsikring for at kunne opnå tilskud til supplerende sikring.
- Der er ikke længere krav om en supplerende sikring for arealer i tilstandsklasse I.
- Der kan nu ansøges i samme ansøgning for arealer, der er beliggende inden for samme skov og med samme ejendomsnummer.
- Der ydes udelukkende tilskud til ejendomme over 200 hektar efter denne ordning, såfremt de kan dokumentere besiddelsen af en driftsplan eller en Natura 2000 handleplan.
- Der er én ansøgningsrunde med ansøgningsfrist d. 1. august
- Som følge af det nye landdistriktsprogram er det nu et krav, at der foretages en prioritering af ansøgningerne. Dette gælder også i tilfælde hvor der er tilstrækkelige midler til at imødekomme alle ansøgninger. Der er fastsat mindstekriterier, som skal være opfyldt for at kunne for at kunne medgå i prioriteringen.
- Støttemodtagere og støttebeløb vil blive offentliggjort.
- Reglerne for anmodning i Fællesskemaet er opdateret og præciseret.
- Der er nyt regelsæt fra EU og nyt landdistriktsprogram. Reglerne omkring kontrol og sanktioner er opdateret som følge heraf. Det er altid de aktuelle regler for kontrol og sanktioner, der gælder også for gamle tilsagn.

1.3 Hvem kan søge om tilskud?

Ansøgere kan være:

- Private ejere af skove i Natura 2000-områderne. En privat ejer kan både være en person, et selskab, en fond, en forening eller lignende. Det er kun den person, der står som ejer af arealet i Tingbogen eller dokumenteret via skøde, der kan ansøge om tilskud. Det betyder at hvis et skovareal ifølge Tingbogen ejes personligt, kan der udelukkende gives tilsagn og dermed udbetales til hans/hendes personlige CPR nummer. Såfremt skovarealet ifølge Tingbogen ejes af et selskab, udbetales udelukkende til selskabets NEM konto. Hvis det enkelte skovareal ejes af flere personer, et selskab, en fond, en forening eller lignende, skal der over for Naturstyrelsen udpeges en person, der kan godtgøre at repræsentere hele ejerkredsen. Den private ejer må ikke have indgået driftsoverenskomst med eller modtage driftstilskud fra det offentlige til det areal, der søges om tilskud til.

- Kommuner med skove i Natura 2000-områderne ¹.

1.4 Hvad ydes der tilskud til?

Tilskud ydes i Natura 2000-områder til:

- Sikring af skovnaturtypen (grundsætser, stævning, skovgræsning).
- Supplerende sikring (bevaring af træer til død og henfald, bekæmpelse af arter, etablering af naturlige vandstandsforhold, forberedelse til skovgræsning).
- Udlæg af arealer til urørt skov.
- Særlig indsats for arter.

1.5 Hvad er berettiget til støtte?

Der ydes tilskud til at beskytte et skovareal, der er kortlagt som skovnaturtype i et Natura 2000-område. De kortlagte skovnaturtyper kan ses på hjemmesiden: www.nst.dk/privatskovtilskud

Der ydes udelukkende tilskud til ejendomme over 200 hektar efter denne ordning, såfremt de kan dokumentere besiddelsen af en driftsplan eller en Natura 2000 handleplan.

Aktiviteterne må ikke være påbegyndt, inden der er givet tilsagn hertil.

1.5.1 Hvilke arealer kan medtages?

Der ydes tilskud til arealer, der er kortlagt som en Natura 2000 skovnaturtype. De kortlagte naturtyper følger dog ofte ikke klare fysiske eller administrative skel som veje, grøfter, matrikelskel el. lign. Det skal tilstræbes at sikre en entydig afgrænsning af tilskudsarealet. Derfor kan der medtages tilgrænsende arealer til en kortlagt skovnaturtype. Som udgangspunkt skal skovnaturtypen udgøre mindst 75 % af det samlede areal. Naturstyrelsen kan i særlige tilfælde godkende, at der ydes tilskud til et areal, hvor skovnaturtype-andelen er mindre end 75 %. De medtagne arealer, der ikke er kortlagt skovnaturtype, skal efter Naturstyrelsens konkrete vurdering have potentiale for at kunne udvikle sig til en Natura 2000 naturtype på udpegningsgrundlaget. Naturstyrelsen kan i særlig tilfælde ligeledes stille vilkår om at et ikke-kortlagt areal skal medtages, hvis arealet er særligt svært at afgrænse.

Der kan i tilskudsarealet ikke medtages arealer, hvis egenskaber eller formål ikke kan understøtte en udvikling til en Natura 2000 naturtype på udpegningsgrundlaget. Det kan fx være skovveje, søer eller arealer med friluftsfaciliteter.

1.5.2 Er arealet allerede dækket af tilsvarende forpligtigelse?

Der ydes ikke tilskud til aktiviteter, der er pligt til at foretage i henhold til skovlov, anden lovgivning eller tinglyste servitutter (herunder fredninger). Der ydes eksempelvis ikke tilskud til Sikring af skovnaturtyper, hvis Naturstyrelsen vurderer, at der er en eksisterende beskyttelse af arealet, der kan sidestilles med denne foranstaltning. Det kan fx være

- en fredning,
- en skovlovsaftale eller
- en beskyttelse af træbevoksede moser efter naturbeskyttelseslovens § 3.

Det er i hvert enkelt tilfælde kommunen, der (på Naturstyrelsens forespørgsel) foretager en vurdering af, om en skovbevokset tørvemose (91D0) eller en elle- og askeskov (91E0) er omfattet af en beskyttelse efter naturbeskyttelseslovens §3. De to våde skovnaturtyper vil, alt andet lige, kun kunne opnå tilskud til sikring af skovnaturtyper (grundsats), hvis ejer kan dokumentere, at en bevoksning er plantet, eller der har været foretaget en drift, hvor arealet jævnlige er blevet afdrejet.

---

¹ I særlige tilfælde kan der ydes tilskud til private og kommunale skove udenfor Natura 2000-områderne, hvis Naturstyrelsen vurderer, at indsatsen er påkrævet for at gennemføre Natura 2000-planerne for skov.

Arealet må ikke allerede være dækket af et lignende tilsagn om tilskud med tilsvarende forpligtelser, fx tilskud fra andre myndigheder.

1.5.3 Særligt for tilskud til naturlige vandstandsforhold

Ved etablering af naturlige vandstandsforhold i en kortlagt skovnaturtype kan tilgrænsende skovarealer også blive påvirket. Derfor ydes der også kompensation for indkomsttab på disse tilgrænsende arealer, hvis de ejes af samme ansøger, se nærmere i afsnittet "Etablering af naturlige vandstandsforhold".

1.5.4 Særligt for tilskud til særlig indsats for arter

Endvidere ydes tilskud til en særlig indsats for arter på de skovbevoksede arealer i Natura 2000-områderne. Indsatsen skal bidrage til at gennemføre Natura 2000-planerne for skov, og arterne skal således være på udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området, se nærmere i afsnittet "Særlig indsats for arter".

1.5.5 Særligt for tilskud til Urørt skov

For tilsagn om *urørt skov* gælder, at skovarealerne skal have et højt – eller potentiale for et højt – naturindhold, der begunstiges ved udlæg til urørt skov. Naturstyrelsen foretager en konkret vurdering af dette i den enkelte sag bl.a. på baggrund af opfyldelse af Natura 2000 handleplanen, hidtidige drift af arealet, træernes størrelse og hugstmodenhed.

1.6 Øvrige forhold af betydning for tilsagnet

Kriseramte virksomheder, som defineret i EF-rammebestemmelserne for statsstøtte til redning og omstrukturering af kriseramte virksomheder, er udelukket fra tilskud².

1.6.1 Loft på tilskuddet

Der er som udgangspunkt et loft på det samlede årlige tilskud på 200 €/ha (ca. 1500 kr./ha). Hvis det samlede årlige tilskud overstiger dette beløb, vil tilskuddet blive nedsat, så det sammenlagt udgør et beløb svarende til loftet.

Ved opgørelse af det samlede årlige tilskud medregnes følgende ikke:

- Tilskud til bekæmpelse af arter, der optræder invasivt (C).
- Kompensation for udgifter til etablering af naturlige vandstandsforhold (D1).
- Tilskud til forberedelse til skovgræsning (E).
- Tilskud til særlig indsats for arter (G).

I følgende undtagelsestilfælde kan der ydes tilskud, som overstiger loftet på 200 €/ha/år:

---

² I disse EF-rammebestemmelser betragtes en virksomhed som udgangspunkt som kriseramt under følgende omstændigheder:

- a) hvis der er tale om et selskab med begrænset ansvar, når over halvdelen af den tegnede kapital er forsvundet, og over en fjerdedel af denne kapital er gået tabt i løbet af de sidste tolv måneder
- b) hvis der er tale om et selskab, hvor i det mindste nogle af deltagerne hæfter ubegrænset for virksomhedens gæld, når over halvdelen af egenkapitalen som opført i virksomhedens regnskaber er forsvundet, og over en fjerdedel af denne kapital er gået tabt i løbet af de sidste tolv måneder
- c) når virksomheden, uanset dens selskabsform, efter de nationale regler opfylder betingelserne for konkursbehandling mv.

- Ved tilskud til bevaring af op til 10 store træer til død og henfald i kombination med tilskud til sikring af skovnaturtyper og/eller tilskud til kompensation for indkomsttab ved etablering af naturlig hydrologi. Det samlede tilskud kan ikke oversige 300 €/ha/år (ca. 2230 kr./ha/år).
- Ved udlæg til Urørt skov.

1.6.2 Kombination med andre tilskudsordninger efter skovloven

Tilskud efter denne ordning kan kombineres med tilskud til ordningen Bæredygtig skovdrift – tilskud til grøn driftsplan, vejledning hertil kan også findes på Naturstyrelsens hjemmeside..

Tilskud efter denne ordning kan ikke kombineres med tilskud efter ordningerne Bæredygtig skovdrift – særlig drift eller Bæredygtig skovdrift – foryngelse af skov.

2 Tilskudssatser

TABEL 1

Oversigt over tilskudssatserne til Natura 2000 tilsagn

Foranstaltning	Tilskudssats	Udbetalingsperiode	Varighed af aftale
A. Sikring af skovnaturtyper			
Almindelig grundsats:			
- Grundsats I	400 kr./ha/år	20 år	20 år
- Grundsats II	700 kr./ha/år	20 år	20 år
Særlig grundsats:			
- Stævning	500 kr./ha/år	20 år	20 år
- Skovgræsning	1400 kr./ha/år	5 år	5 år
Supplerende sikring			
B. Bevaring af 5-10 store træer pr. ha til død og henfald			Varig
- Diameter 25-50 cm *	25 kr./træ/år	20 år	
- Diameter > 50-75 cm *	50 kr./træ/år	20 år	
- Diameter > 75 cm *:			
- eg	100 kr./træ/år	20 år	
- øvrige træarter	75 kr./træ/år	20 år	
C. Bekæmpelse af arter, der optræder invasivt	100 % af de tilskudsberettigede udgifter	Éngangsbetaling	**
D. Etablering af naturlige vandstandsforhold			Varig
D1. Kompensation for udgifter til forundersøgelse og etablering	100 % af de tilskudsberettigede udgifter	Éngangsbetaling	**
D2. Kompensation for indkomsttab	300 kr./ha/år	20 år	
E. Forberedelse til skovgræsning	100 % af de tilskudsberettigede udgifter	Éngangsbetaling	**
Ophør med forstlig drift i skovnaturtyper			
F. Udlæg til urørt skov	Konkret beregning af Naturstyrelsen	20 år	Varig
Arter			
G. Særlig indsats for arter	100 % af de tilskudsberettigede udgifter	Éngangsbetaling	**

*Diameter måles i 1,3 meters højde.

** Særligt for investeringstilskud:

- Tilsagnet skal udnyttes inden for 2 år fra tilsagnsdatoen.
- Investeringen skal være opretholdt i 5 år fra indberetning af aktiviteten.
- Der ydes tilskud på 100 % til udgifter, der er direkte relateret til projektet. Der skal sikres rimelige priser, og indhentes mindst 2 bindende tilbud på opgaven. I tilbuddene skal de enkelte aktiviteter prissættes særskilt med enhedspriser og omfang. De tilskudsberettigede udgifter fremgår af bilag 3.

3 Forpligtelser i aftalen

En aftale om tilskud til naturtypebevarende drift og pleje består normalt af en grundlæggende sikring (sikring af skovnaturtypen), som kan suppleres med yderligere aktiviteter (supplerende sikring). Alle tilskudstyperne kan stå alene.

3.1 Sikring af skovnaturtyper (A)

Der ydes tilskud til en grundlæggende sikring af skovnaturtyper, som omfatter følgende forpligtelser:

- Vedvarende skovdække på arealet.
- Naturvenlig foryngelse af skovnaturtypen.
- Uforstyrret jordbund på mindst 2/3 af arealet.
- Ingen gødskning, kemisk bekæmpelse eller kalkning.
- Ingen øget afvanding.
- Fremme af de karakteristiske træarter for skovnaturtypen.
- Eksisterende dødt ved og træer med hulheder bevares.

De enkelte elementer er defineret nærmere i bilag 4.

Naturstyrelsen kan beslutte, at kun udvalgte elementer fra Sikring af skovnaturtyper skal pålægges et areal, hvis Naturstyrelsen vurderer, at de øvrige elementer allerede er pålagt det pågældende areal. Naturstyrelsen reducerer i disse tilfælde tilskuddets størrelse.

Tilskuddet ydes *enten* til en almindelig grundsats *eller* til stævning *eller* til græsningsskov. Der er således ikke mulighed for at kombinere en almindelig grundsats med stævning eller skovgræsning for derved at opnå et højere samlet tilskud.

Tilskuddet er tidsbegrænset til 20 år (dog 5 år ved skovgræsning), og har årlige udbetalinger.

Almindelig grundsats (20-årig aftaleperiode):

Grundsats I: Bevoksninger med 2180 Skovklit, 9190 Stilkege-krat, 91D0 Skovbevokset tørvemose og 91E0 Elle- og askeskov samt

Bevoksninger < 100 år med 9110 Bøg på mor, 9120 Bøg på mor med kristtorn, 9130 Bøg på muld, 9150 Bøg på kalk, 9160 Ege-blandskov og 9170 Vinteregeskov.

Grundsats II: Bevoksninger ≥ 100 år med 9110 Bøg på mor, 9120 Bøg på mor med kristtorn, 9130 Bøg på muld, 9150 Bøg på kalk, 9160 Ege-blandskov og 9170 Vinteregeskov.

Særlig grundsats for:

Stævning (20-årig aftaleperiode)

Skovgræsning (5-årig aftaleperiode)

(Se øvrige forpligtelser nedenfor)

For grundsats II gælder, at bevoksningens overetage på tilsagnstidspunktet skal have et kronedække på mindst 30 %.

For de særlige grundsætser gælder ud over ovenstående forpligtelser:

Stævning: Der skal foretages én stævning af arealet i aftaleperioden på 20 år. Arealet skal som hovedregel tidligere have været stævnet.

Naturstyrelsen kan desuden stille vilkår om:

- at stævningen skal gennemføres på et bestemt tidspunkt,
- i hvilket omfang fældede stammer og hugstaffald skal fjernes fra arealet efter stævning.
- at arealer over en vis størrelse skal opdeles i flere parceller, der stævnes tidsmæssigt forskudt, og
- at brug af tungt maskinel undlades.

Bemærk, at inden den konkrete stævning på arealet foretages, skal aktiviteten anmeldes til Naturstyrelsen³. Stævningen kan påbegyndes, hvis Naturstyrelsen ikke har oplyst andet inden for 4 uger efter anmeldelsen.

Skovgræsning: Arealet skal fremstå afgræsset i aftaleperioden på 5 år. Afgræsningen skal ske med husdyr. Der må ikke tilskudsfordres på arealet. Mineraler betragtes ikke som tilskudsfoder.

Naturstyrelsen kan desuden stille vilkår om:

- arealstørrelse,
- græsningstryk og
- udbindingsperiode.

Ved særlige omstændigheder kan andet dog aftales med Naturstyrelsen.

For både stævning og skovgræsning gælder at det vil kræve dispensation fra skovlovens § 9, nr. 1, hvis mere end 10 % af et fredskovspligtigt areal skal drives med stævning eller skovgræsning. Dispensationsansøgning skal i sådanne tilfælde vedlægges ansøgningen om tilskud, hvorefter der sker samtidig behandling

3.2 Supplerende sikring

Den grundlæggende sikring af skovnaturtyper (eller tilsvarende eksisterende beskyttelse) kan suppleres med følgende:

- Bevaring af store træer til død og henfald (B).
- Bekæmpelse af arter, der kan optræde invasivt (C).
- Etablering af naturlige vandstandsforhold (D).
- Forberedelse til skovgræsning (E).

Der kan for skovnaturtyper ansøges om supplerende sikring uafhængigt af, om der er ansøgt om en grundsats til sikring af skovnaturtypen. De forskellige tilskud til supplerende sikring kan kombineres indbyrdes, hvis Naturstyrelsen vurderer at det er hensigtsmæssigt for udvikling af skovnaturtypen.

Naturstyrelsen kan stille særlige vilkår for at yde tilskud til en supplerende sikring.

3.2.1 Bevaring af store træer til død og henfald (B)

Der ydes tilskud til at bevare 5-10 levende træer pr. hektar til død og henfald.

---

³ jf. skovlovens § 17. stk. 1

Træerne skal opfylde følgende:

- Træerne skal have en diameter på mindst 25 cm, og skal udgøre (eller have udgjort) en del af kronetaget i bevoksningen.
- Træerne skal som udgangspunkt være hovedtræarter for skovnaturtypen, jf. bilag 1.

Naturstyrelsen kan dog i særlige tilfælde godkende afvigelser fra ovenstående.

Tilskuddet fastsættes efter træart og diameter i brysthøjde (1,3 meters højde), jf. tabellen om tilskudssatser. Træernes position (UTM/EUREF89) samt angivelse af træart og diameter, skal derfor være angivet i ansøgningen både i listeform og på et kort med positionerne angivet på arealet.

Hvis træerne, som skal bevares, falder ned over hegn, stier, veje og lignende, må de skæres op i nødvendigt omfang for at kunne skubbes/trækkes til side, men alt træ skal efterlades på arealet til naturligt henfald. I tilfælde hvor et træ udgør en sikkerhedsrisiko for mennesker eller bygninger, kan træet efter aftale med Naturstyrelsen fældes, under betingelse af, at træet efterlades på arealet. Der bør generelt ikke udpeges træer til død og henfald, der vil kunne udgøre en risiko for færdslen på stærkt befærdede veje og stier.

Naturstyrelsen tinglyser aftalen om bevaring af store træer til død og henfald på ejendommen.

3.2.2 Bekæmpelse af arter, der optræder invasivt (C)

Der ydes tilskud til at bekæmpe arterne i bilag 5, hvis de udgør en trussel mod en skovnaturtype-bevoksning. I særlige tilfælde kan der ydes tilskud til at bekæmpe andre arter end dem, der er opført på bilag 5, hvis Naturstyrelsen vurderer, at indsatsen er nødvendig for at gennemføre Natura 2000-planerne for skov. Der ydes ikke tilskud til at bekæmpe arter, som ejer i forvejen har pligt til at bekæmpe.

3.2.3 Etablering af naturlige vandstandsforhold (D)

Der ydes tilskud til projekter, som helt eller delvist genskaber naturlige vandstandsforhold, hvis det bidrager til at sikre en skovnaturtype-bevoksning. Det kan særligt være relevant for skovnaturtyperne 91D0 Skovbevokset tørvemose og 91D0 Elle- og askeskov. Projekterne vil være forskellige, men ofte vil der være tale om at afbryde dræn eller afvandingsgrøfter

D1: Der ydes tilskud til nødvendige tekniske forundersøgelser forud for etableringen af naturlige vandstandsforhold. Tekniske forundersøgelser omfatter undersøgelser, der beskriver tekniske og biologiske forhold af betydning for etablering af naturlige vandstandsforhold, herunder størrelse af det påvirkede areal, jordbundsforhold, topografi, flora og fauna. Naturstyrelsen kan stille krav til rådgiverens tekniske ekspertise.

D2: Endvidere ydes kompensation for årligt indkomsttab i 20 år som følge af etableringen af de naturlige vandstandsforhold. Denne kompensation ydes til selve skovnaturtype-bevoksningen, hvor der etableres naturlige vandstandsforhold, samt til evt. tilgrænsende skovbevoksede arealer, som også vil blive påvirket af projektet, hvis disse arealer ejes af samme ansøger. Hvis tilgrænsende arealer også bliver påvirket, skal omfanget af dette være dokumenteret i en teknisk forundersøgelse.

De ændrede vandstandsforhold er varige, og vil blive tinglyst på ejendommen.

3.2.4 Forberedelse til skovgræsning (E)

Der ydes tilskud til én eller flere af aktiviteterne:

- etablering af hegn,
- drikkevandsforsyning,
- fangfolde

- elforsyning.

Tilskuddet skal som minimum omfatte etablering af hegn eller drikkevandsforsyning. Der ydes ikke tilskud til etablering af hegn, drikkevandsforsyning, fangfolde eller elforsyning, hvis der allerede er et brugbart anlæg på arealet. Hvis der findes hegn, drikkevandsforsyning, fangfolde eller elforsyning, som er udtjente, skal dette dokumenteres ved beskrivelser og billeder.

Der skal i ansøgningen begrundes valg af hegnstype.

Tilsagnet er betinget af, at investeringen følges op af en græsningsaftale med Naturstyrelsen.

3.3 Ophør med forstlig drift i skovnaturtyper (urørt skov)

En aftale om udlæg til urørt skov er varig og omfatter følgende elementer:

- *Der må ikke være nogen forstlig drift på arealet.*
Al forstlig drift skal ophøre på arealet, herunder hugst, plantning og såning.
- *Levende og døde træer må ikke fjernes.*
Hverken levende eller døde træer må fældes, og dødt ved skal efterlades til naturligt henfald. Efter aftale med Naturstyrelsen vil der dog kunne fældes træer, hvis de udgør en sikkerhedsrisiko for mennesker eller bygninger. De fældede træer skal efterlades på arealet til naturligt henfald.
- *Der må ikke anvendes gødning, kemisk bekæmpelse eller kalkning på arealet.*
- *Der må ikke ske en forstyrrelse af jordbunden.*
Hverken jordbearbejdning eller kørsel i skovbunden med tunge maskiner må finde sted.
- *Der må ikke foretages oprensning eller nygravning af grøfter.*
Der må ikke anlægges nye grøfter eller dræn, og eksisterende grøfter må ikke længere oprenses med mindre det vil have en væsentlig u hensigtsmæssig indflydelse på afvandingen af naboarealer, som ikke kan afhjælpes på anden vis.

Desuden kan der indgå supplerende vilkår i en aftale om urørt skov, som fastlægges konkret i hvert enkelt tilfælde.

Der kan alene ydes tilskud til urørt skov, hvis arealet er fredskovspligtigt. Hvis et skovareal ikke er fredskovspligtigt, skal der søges om pålæg af fredskovspligt i forbindelse med ansøgning om tilskud.

Naturstyrelsen fastsætter tilskuddet ved at beregne nettoværdien af den stående bevoksning, dvs. realiseringsværdien fratrukket skovnings- og transportomkostningerne. Tilskuddet udbetales i 20 lige store årlige rater.

Tilskud til urørt skov kan kombineres med skovgræsning eller etablering af naturlige vandstandsforhold, hvis det efter Naturstyrelsens vurdering understøtter udpegningsgrundlaget. Der vil dog ikke kunne opnås tilskud til forpligtelser, der allerede er dækket af aftalen om urørt skov.

Naturstyrelsen tinglyser aftalen om urørt skov på ejendommen.

3.4 Særlig indsats for arter (G)

Der ydes tilskud til en særlig indsats for arter på de skovbevoksede arealer i Natura 2000-områderne⁴. Arterne skal være på udpegningsgrundlaget i et givent Natura 2000-område.

Der ydes tilskud til en særlig indsats for arter, som efter Naturstyrelsens vurdering bidrager til at gennemføre Natura 2000-planerne for skov. Naturstyrelsens vurdering vil tage udgangspunkt i Natura 2000-plan, Natura 2000-handleplan og Naturstyrelsens notat: "[Retningslinjer for sikring af velegnede levesteder for skovarter](#)".

Bemærk:

Et tilskud til en særlig indsats for arter, gives til en indsats som ligger ud over tilskudsmulighederne beskrevet under supplerende sikring. Der er en særlig tilskudsmulighed vedrørende dyrearter i skov omfattet af habitatdirektivets bilag IV (hasselmus og 14 flagermusarter). Se Bæredygtig skovdrift – vejledning om særlig drift på www.nst.dk/privatskovtilskud.

3.5 Projektarealets nøjagtighed

Tilskud udbetales på grundlag af arealets størrelse, og det er derfor nødvendigt at definere tilskudsarealerne præcist. Det tilstræbes, at tilskudsarealet er let genfindeligt i skoven, så det i driften er overskueligt hvilket areal, der skal opfylde forpligtelserne beskrevet i tilsagnet. Det kan gøres ved at følge fysiske og administrative skel (se kapitel 1 omkring hvilke arealer, der kan medtages i tilsagnet).

Projektarealet skal i ansøgningen og i efterfølgende anmodninger om udbetaling af tilskud være opgjort med to decimalers nøjagtighed for følgende foranstaltninger:

- Sikring af skovnaturtyper (A).
- Kompensation for indkomsttab ved etablering af naturlige vandstandsforhold (D2).
- Udlæg til urørt skov (F).

Arealstørrelsen vil blive kontrolleret ved opmåling med 2 decimalers nøjagtighed på luftfoto eller ved kontrol i felten undervejs i aftaleforløbet. Hvis det viser sig ved kontrol, at forpligtelserne ikke er opfyldt på hele det areal, der er anmeldt til udbetaling, kan der stilles krav om tilbagebetaling.

---

⁴ I særlige tilfælde kan der ydes tilskud til skovbevoksede arealer udenfor Natura 2000-områderne, hvis Naturstyrelsen vurderer, at indsatsen er påkrævet for at gennemføre Natura 2000-planerne for skov.

4 Ansøgning om tilskud

4.1 Inden man søger om tilskud

Inden en ansøgning om tilskud indsendes, skal ansøger have indhentet nødvendige tilladelser eller dispensationer fra offentlige myndigheder.

Hvis et projekt kræver tilladelse efter skovloven, vil forholdet til skovloven blive behandlet samtidig med behandling af ansøgningen.

4.2 Ansøgning

Ansøgningsskema findes via Naturstyrelsens hjemmeside www.nst.dk/privatskovtilskud. Der er 3 forskellige skemaer til henholdsvis ansøgning om tilskud til Skovnaturtypebevarende drift og pleje (A-E), Udlæg til urørt skov (F) og Særlig indsats for arter (G).

Procedure for indsendelse af ansøgningsskema er beskrevet i ansøgningsblanketten. Efterfølgende henvendelser om ansøgningen kan rettes til Naturstyrelsens lokale enheder for tilskud, se bilag 6. Ansøgningen udfyldes af ejer, eller ejer kan give en konsulent fuldmagt til at udfylde og underskrive ansøgningen. Fuldmagten skal vedlægges ansøgningen.

Der skal indsendes én ansøgning for hvert projekt. Ved et projekt forstås i denne sammenhæng arealer beliggende inden for samme fysisk sammenhængende skov og med samme ejendomsnummer. Indtegning af areal på kortbilag og arealopgørelse skal være eksklusiv areal, der ikke kan opnå støtte, fx skovveje og søer.

Ansøgningen skal vedlægges de bilag i mailen, som er nødvendige for sagsbehandlingen, herunder følgende:

- *Oversigtskort, der viser skovens beliggenhed og projektarealets beliggenhed i skoven.*
- *Kort over projektarealet*

Detailkort der viser projektarealet i hele sin udstrækning samt udpegningen af Natura 2000 skovnaturtyper. Det anbefales som baggrundskort at vælge et forårsluftfoto uden blade på træerne. Målestoksforholdet bør ligge indenfor intervallet 1:2.000 til 1:5.000.

- *Liste og kort med geografisk position af træer, der skal bevares til død og henfald*

Se nærmere anvisning i afsnittet om bevaring af træer til død og henfald (B)

- *Specificeret budget og mindst 2 bindende tilbud for følgende opgaver:*

Bekæmpelse af arter, der optræder invasivt (C),
Etablering af naturlige vandstandsforhold (D1),
Forberedelse til skovgræsning (E),
Særlig indsats for arter (G).

I tilbuddene skal de enkelte aktiviteter være prissat særskilt med enhedspriser og omfang.

- *Kort med indtegning af hegn m.m.*

For foranstaltningen *Forberedelse til skovgræsning (E)* vedlægges kort, der viser, hvor der planlægges opsat hegn, elforsyning, drikkevandsforsyning og fangfold.

- *Nødvendige tilladelser og dispensationer fra offentlige myndigheder.*
- *Evt. fuldmagt til en konsulent.*

Kortet kan indtegnes via MiljøGIS. Vejledning i brug af MiljøGIS findes på www.nst.dk/privatskovtilskud. Kortet "printes" som PDF og sendes med ansøgningen.

4.3 Ansøgningsfrist

Der er ansøgningsfrist d.1. august.

4.4 Behandling af ansøgninger

Naturstyrelsens lokale tilskudsenhed kontrollerer om alle nødvendige oplysninger indgår i ansøgningen, og om projektet overholder støtteberettigelseskriterierne og de betingelser, som stilles til netop de tilskud, der søges om.

Hvis der er behov for supplerende oplysninger om projektet, vil den lokale tilskudsenhed kontakte ansøger eller konsulenten. Hvis en ansøgning er særlig mangelfuld, kan den ikke behandles, og vil blive returneret til ansøger uden videre behandling.

Som led i sagsbehandlingen kan Naturstyrelsen indhente relevante oplysninger i kommunerne, særligt for arealer omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 og for de ikke-fredskovspligtige skovarealer.

På baggrund af sagsbehandling af ansøgningerne giver Naturstyrelsen tilsagn eller afslag til en ansøgning.

Ansøger vil normalt få svar på en ansøgning efter 3-6 måneder afhængig af sagens kompleksitet.

4.5 Prioritering af ansøgninger

Ansøgningerne vil blive prioriteret efter følgende kriterier (1 er højest):

1. Indsats for prioriterede skovnaturtyper (91E0 og 91D0) og indsats for prioriterede arter⁵
2. Skovnaturtyper i tilstandsklasse I
3. Urørt skov
4. Kombination af flere tilskudsformer (fx både grundsikring og supplerende sikring)
5. Øvrige ansøgninger

Hvis der er behov for yderligere prioritering, vil der blive prioriteret efter tilskudsarealets størrelse, hvor store arealer prioriteres højest.

Det er ikke alle ansøgninger, der opfylder støtteberettigelseskriterierne, der vil indgå i prioriteringen. Projekter der ikke lever op til nedenstående mindstekriterier vil blive prioriteret fra, uanset om der er midler nok til at imødekomme alle ansøgninger:

- Det samlede tilskud skal være på mindst 10.000 kr.
- Indsatsen skal bidrage til opfyldelse af Natura 2000 handleplaner for skov.

Der kan dog dispenseres fra ovenstående, hvis ansøgningen indgår i et større samlet projektareal, så projekterne samlet set lever op til mindstekriterierne.

---

⁵ Det kan ses i handleplanen om en art eller en skovnaturtype er prioriteret i medfør af EU's habitatdirektiv bilag 1 og 2.

5 Det videre forløb

Tilskuddene efter denne ordning indeholder både årlige tilskud og éngangstilskud, og udbetalingen sker efter to forskellige regelsæt. Disse to forskellige typer er beskrevet i afsnittene nedenfor.

Alle tilskud udbetales til tilsagnshavers NemKonto. Der kan efter konkret aftale foretages transport i tilskud – dvs. udbetalinger på en sag kan omdirigeres til en anden end tilsagnshaver. Kontakt Naturstyrelsens lokale tilskudsenheder for nærmere oplysning herom.

Støttemodtagere og støttebeløb vil blive offentliggjort.

Der foretages administrativ kontrol i forbindelse med alle udbetalinger, herunder besigtigelse af samtlige projekter med éngangstilskud. Det er en betingelse for udbetaling af tilskud, at arealet har været udnyttet efter reglerne i tilsagnet i hele tilsagnsperioden.

5.1 Udbetaling af årlige tilskud

For følgende foranstaltninger udbetales tilskuddet årligt: Sikring af skovnaturtyper (A), Bevaring af op til 10 store træer pr. ha til død og henfald (B), Kompensation for indkomstab ved etablering af naturlige vandstandsforhold (D2) og Udlæg til urørt skov (F).

5.1.1 Anmodning via Fællesskemaet

Der skal hvert år anmodes om udbetaling af tilskud i NaturErhvervstyrelsens Fællesskema på en særlig fane. Udbetaling af tilskuddet foretages af Naturstyrelsen. Hvis tilsagnshaver ikke er oprettet som bruger på fællesskemaet skal dette gøres inden Fællesskemaet kan udfyldes. På NaturErhvervstyrelsens hjemmeside findes en vejledning til at komme godt i gang med 'tast selv-service'.

Anmodningen er samtidig erklæringen om, at betingelserne for tilsagnet er overholdt for det areal, der indtegnes. Hvis betingelserne ikke er overholdt på hele eller dele af arealet, skal støttemodtager kontakte Naturstyrelsen, så sagen kan berigtiges.

Anmodning i Fællesskemaet om 1. rate af årlige tilskud skal ske i året efter tilsagn. For tilskud til særlig grundsats for skovgræsning (A) og til kompensation for indkomstab i forbindelse med etablering af naturlige vandstandsforhold (D2) gælder dog, at evt. investering til forberedelse af skovgræsning (E) eller til etablering af naturlige vandstandsforhold (D1) skal være indberettet inden 1. oktober, for at der kan anmodes om det årlige tilskud i det følgende kalenderår.

Hvis der et år ikke anmodes om det årlige tilskud i Fællesskemaet, bortfalder den pågældende rate.

Hvis tilsagnet ikke anmodes i Fællesskemaet de første to år efter tilsagn opfattes det som om støttemodtager ikke ønsker at udnytte tilsagnet og sagen afsluttes uden yderligere varsel.

Fristen for indsendelse af Fællesskema er normalt d. 21. april, men fremgår i det enkelte år af NaturErhvervstyrelsens hjemmeside. Hvis fristen overskrides, reduceres årets udbetaling eller bortfalder helt. Vejledning omkring fristoverskridelse og generelt til udfyldelse af siderne med skovtilsagn findes på NaturErhvervstyrelsens hjemmeside.

Bemærk at Fællesskemaet skal indsendes med den brugerID, der svarer til tilsagnshaver, registreret hos Naturstyrelsen. Dvs. at det skal være samme CVR eller CPR, der stå som tilsagnshaver. Det er ikke muligt at bortforpagte et skovtilsagn.

Tinglysningsprocessen igangsættes først, når der er anmodet om udbetaling i Fællesskemaet, med mindre andet fremgår af tilsagnet. Tilskuddet kan ikke udbetales før, der er foretaget tinglysning.

Se yderligere om tinglysning nedenfor i afsnit 5.3

5.1.2 Hvornår udbetales tilskuddet

Naturstyrelsen udbetaler tilskuddet én gang årligt. Udbetalingen sker i perioden 1. januar - 31. marts med mindre særlige forhold gør sig gældende. Udbetalingen kan ske senere, fx hvis der har været et kontrolbesøg og den efterfølgende sagsbehandling ikke er afsluttet. Tilskuddet vil blive overført til tilsagnshavers Nemkonto.

5.2 Udbetaling af éngangstilskud - efter faktura

For følgende foranstaltninger udbetales tilskuddet på én gang: *Bekæmpelse af arter, der optræder invasivt (C), Kompensation for udgifter til etablering af naturlige vandstandsforhold (D1), Forberedelse til skovgræsning (E) og Særlig indsats for arter (G).*

Det vil fremgå af tilsagnsbrevet, hvordan der anmodes om udbetaling af éngangstilskud og hvilke oplysninger der skal vedlægges anmodningen. Anmodningen sendes til Naturstyrelsens lokale enhed (se bilag 6).

Anmodning om udbetaling skal være modtaget i Naturstyrelsen senest to måneder efter, at projektet er afsluttet og senest 2 år fra tilsagnsdatoen. Naturstyrelsen kan i særlige tilfælde meddele dispensation fra denne frist.

Naturstyrelsen udbetaler tilskuddet på grundlag af en opgørelse af de betalte tilskudsberettigede udgifter. Opgørelsen skal opdeles i aktiviteter og omfang, fx længden på det opsatte hegn. Udgifterne skal kunne dokumenteres.

Naturstyrelsen kan i særlige tilfælde beslutte, at anmodning om udbetaling af tilskud skal være vedlagt en erklæring fra en statsautoriseret eller registreret revisor. Formular til revisorerklæring fås via Naturstyrelsens hjemmeside eller ved henvendelse til Naturstyrelsens lokale tilskudsenhed.

Tilskuddet overføres til tilsagnshavers NemKonto.

5.2.1 Betingelser for udbetaling

Det er en betingelse for udbetaling:

- at de nødvendige tilladelser for projektet foreligger,
- at anmodning om udbetaling indeholder de oplysninger og er vedlagt de bilag, som Naturstyrelsen forlanger til brug for beregning og udbetaling af tilskud,
- at alle udgifter er afholdt i overensstemmelse med tilsagn, og
- at alle udgifter er afholdt inden den dato, hvor projektet senest skal være afsluttet, med mindre der er tale om udgifter til en eventuel revisorerklæring.
- Der må ikke afholdes udgifter til projektet, før tilsagnshaver har modtaget tilsagn fra Naturstyrelsen.

Udbetalingsanmodningen med tilhørende originale regnskabsbilag skal være tilgængelig i mindst 5 år fra datoen for udbetaling af tilskud.

5.3 Tinglysning

Varige aftaler tinglyses på ejendommen. Det drejer sig om *bevaring af store træer til død og henfald* (B), *udlæg til urørt skov* (F) og *etablering af naturlige vandstandsforhold* (D).

Naturstyrelsen afholder udgifter til tinglysning.

Ved en tinglysning skal der bruges oplysninger om arealets eller træernes placering som UTM koordinater (UTM/EUREF89) samt ejers CPR-nr.

5.4 Skattemæssige forhold

Naturstyrelsen indberetter udbetalt tilskud til *SKAT* som skattepligtig B-indkomst.

Nogle af tilskuddene har dog karakter af en erstatningssum for indskrænkning af en rådighedsrettighed. En sådan erstatningssum er som udgangspunkt skattepligtig efter ejendomsavancebeskatningsloven.

Hvis en ansøger ønsker afklaring om beskatning af et tilskud inden modtagelse af tilskuddet, kan ansøgeren anmode *SKAT* om at afgive et bindende svar. Det koster et mindre gebyr at få et bindende svar. Læs mere på www.skat.dk.

Fradragsregler følger de til enhver tid gældende regler i skattelovgivningen.

5.5 Hvis projektet ændres eller ikke gennemføres

Hvis projektet ikke gennemføres som anført i ansøgningen, har ejeren pligt til at underrette den lokale tilskudsenhed herom (se bilag 6). Dette skal ske inden for 1 måned efter, at det står klart, at projektet ikke gennemføres.

Hvis projektet ikke er påbegyndt, kan der søges om tilskud igen.

Tilsagn om tilskud bortfalder helt eller delvist, og udbetalt tilskud kan helt eller delvist kræves betalt tilbage med tillæg af renter, hvis ansøgerens oplysninger er upræcise, fejlagtige, utilstrækkelige, eller der er fortiet oplysninger af betydning for afgørelsen. Der kan også ske straf med bøde for overtrædelse af reglerne.

5.6 Ejerskifte for arealer med tilskud

Når et areal med tilsagn om tilskud overgår til en ny ejer, vil den nye ejer kunne overtage rettigheder og pligter ifølge tilsagnet. Der skal til brug for ejerskifte udfyldes et skema (ejerskifteerklæring) som fås ved henvendelse til den lokale tilskudsenhed.

Ved salg af arealet til en offentlig myndighed m.v., der ikke opfylder betingelserne for at få tilskud, bortfalder fremtidige udbetalinger. Kommuner kan godt overtage tilsagn, hvis de er nye ejere af tilskudsarealet.

Der vil normalt ikke blive tale om tilbagebetaling af de udbetalte tilskud, hvis en ny ejer ikke kan eller ønsker at overtage tilsagnet.

Naturstyrelsen skal foretage tjek af ejerforhold inden alle udbetalinger. Den nye ejer har først ret til at indberette og modtage udbetalinger, når ejerskifteerklæringen er modtaget i Naturstyrelsen. Der accepteres en periode på maksimalt 3 måneder fra skødedato til modtagelse af ejerskifteerklæring for at Naturstyrelsen opfatter indsendelsen af ejerskifteerklæringen som 'samtidig' og tilskudssagen dermed er 'ubrudt'.

6 Kontrol

6.1 Kontrol

Tilskudsordningen medfinansieres af EU. Bestemmelserne om kontrol af tilskud givet efter denne vejledning følger derfor EU's til enhver tid gældende kontrolregler. For nuværende findes de gældende regler i Skovloven, bekendtgørelse om tilskud til bæredygtig skovdrift. Rådsforordningen 1306/2013, Kommissionens delegerede forordning nr. 640/2014 og Kommissionens gennemførelsesforordning nr. 809/2014 indeholder de nærmere bestemmelser om kontrol af tilskud, tilbagebetaling af tilskud, straf og udelukkelse fra tilskud.

Der vil på baggrund af ovenstående blive gennemført stikprøvekontrol af alle anmodninger om udbetaling af tilskud. Herudover kan sagen komme til kontrol, hvis der på baggrund af sagsbehandlingen og den administrative kontrol opstår tvivl om tilsagnsgrundlaget.

Naturstyrelsen eller den, som Naturstyrelsen bemyndiger dertil, har adgang til at besigtige og kontrollere arealer, hvortil der er givet tilsagn om tilskud. Naturstyrelsen har også adgang til regnskaber, forretningsbøger, papirer mv. Materialet skal udleveres til den tilsynsførende på dennes begæring. Til brug for tilsynet kan indhentes nødvendige oplysninger hos skatte- og afgiftsmyndigheder og andre offentlige myndigheder.

Kontrolbesøg vil normalt blive varslet på forhånd.

Hvis ejendommen udtages til kontrol, har støttemodtager pligt til at medvirke til, at kontrollen kan gennemføres. Hvis støttemodtager ikke selv har mulighed for at medvirke til, at kontrollen kan gennemføres, skal denne finde en stedfortræder.

I forbindelse med stikprøvekontrollen vil det blive kontrolleret, om de afgivne oplysninger i ansøgnings- og anmodningsskemaerne er korrekte. Det kontrolleres om projektet opfylder alle kriterier for støtteberettigelse og forpligtelser knyttet til tilsagnet. Ligeledes vil de aktuelle arealer blive opmålt.

6.2 Krydsoverensstemmelse

Krydsoverensstemmelse betyder, at støttemodtager skal overholde en række krav til miljø, sundhed, dyrevelfærd og god landbrugsmæssig stand for at få udbetalt sin støtte/sit tilskud uden nedsættelse.

Alle krydsoverensstemmelseskrav skal overholdes for hele ejendommen (hele CVR-/CPR-nummeret) med tilsagn om tilskud til miljøvenligt skovbrug under landdistriktsprogrammet.

En overtrædelse af krydsoverensstemmelseskrav som følge af **ikke-landbrugsaktiviteter**, der konstateres på arealer, hvortil der er udbetalt tilskud til miljøvenligt skovbrug, **kan** føre til reduktion i de modtagne tilskud under landdistriktsprogrammet – men **ikke** i eventuelle tilskud under de direkte støtteordninger, fx enkeltbetalingsordningen.

En overtrædelse af krydsoverensstemmelseskrav som følge af **landbrugsaktiviteter**, der konstateres på arealer i skov, uanset om der er udbetalt tilskud til skov eller ej, kan føre til en reduktion i tilskud efter de direkte støtteordninger. Hvis der samtidig er ansøgt om tilskud til skov

til arealet, kan der derudover ske en reduktion i de modtagne tilskud under landdistriktsprogrammet.

Læs mere om krydsoverensstemmelse, herunder reglerne for reduktion i støtte, i vejledning om krydsoverensstemmelse og vejledning om kontrol med krydsoverensstemmelse, som findes på NaturErhvervstyrelsens hjemmeside: <http://naturerhverv.fvm.dk/> under landbrug.

6.3 Tilbagebetaling af tilskud og administrative sanktioner

Hvis det viser sig, at støttemodtager har afgivet urigtige eller vildledende oplysninger eller der foreligger andre forhold, der gør at tilsagn og/eller udbetaling af tilskud er sket på et forkert grundlag, kan Naturstyrelsen kræve tilskud helt eller delvist tilbagebetalt eller lade tilsagn helt eller delvist bortfalde. Overtrædelse af bekendtgørelsen kan medføre straf.

For engangsudbetalinger (investeringstilskud) tages der i afgørelsen omkring det beløb, der kan udbetales eller kræves tilbagebetalt, hensyn til om den manglende opfyldelse af støttebetingelser eller forpligtelser er alvorlig, omfattende, varig og hyppig. Hvis forskellen mellem det indberettede beløb og det støtteberettigede beløb er større end 10 % i forhold til det støtteberettigede beløb tillægges en bøde (sanktion) svarende til forskellen mellem de to beløb.

For tilskud med årlige udbetalinger (arealbaserede tilskud) fastsættes det beløb, der kommer til udbetaling efter det areal, der kan konstateres støtteberettiget ved kontrol, hvis dette areal er mindre end det areal, der blev indtegnet ved anmodning om tilskud. Herudover kan der pålægges en sanktion på 2 x forskellen mellem det konstaterede areal og det anmodede areal, hvis forskellen er mellem 3 % og 20 % af det konstaterede areal. Der ydes ikke tilskud for året, hvis fejlen er større end 20 %. Hvis fejlen er større end 50 % ydes ikke tilskud for året og der pålægges yderligere en sanktion svarende til støttebeløbet knyttet til fejlarealet.

For årlige tilskud gælder desuden særlige skærpede regler, hvis der for alle ansøgers støtteansøgninger det pågældende år, er alvorlige fejl.

Det gælder for alle typer tilskud, at for meget udbetalt beløb kan forrentes fra brevdatoen for underretning om afgørelsen om tilbagebetaling med den rentesats, der er fastsat i renteloven. Der beregnes ikke rente, hvis beløbet betales inden den frist, der er angivet i afgørelsen.

Der kan i særligt alvorlige tilfælde blive tale om udelukkelse fra tilskud i højst 3 år efter forseelsen. Udelukkelsen kan forlænges hvis den manglende opfyldelse gentages.

7 Retsgrundlag

De væsentligste retsregler for tilskud til bæredygtig skovdrift fremgår af:

Skovloven (Lovbekendtgørelse nr. 678 af 14. juni 2013).

Bekendtgørelse nr. 422 af 15. maj 2012 om tilskud til fremme af bæredygtig skovdrift.

Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1305/2013 af 17. december 2013 om støtte til udvikling af Landdistrikterne fra Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne (ELFUL).

Kommissionens delegerede forordning (EU) nr. 807/2014 af 11. marts 2014 om supplerende bestemmelser til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1305/2013 om støtte til udvikling af Landdistrikterne fra Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne (ELFUL) og om indførelse af overgangsbestemmelser.

Kommissionens gennemførelsesforordning (EU) nr. 808/2014 af 17. juli 2014 om fastlæggelse af regler for anvendelsen af Europa-parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1305/2013 om støtte til udvikling af Landdistrikterne fra Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne (ELFUL).

Europa-parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1306/2013 af 17. december 2013 om finansiering, forvaltning og overvågning af den fælles landbrugspolitik.

Kommissionens delegerede forordning (EU) nr. 640/2014 af 11. marts 2014 om supplerende regler til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1306/2013 for så vidt angår det integrerede forvaltnings- og kontrolsystem, betingelserne for afslag eller tilbagetrækning af betalinger og administrative sanktioner vedrørende direkte betalinger, støtte til udvikling af landdistrikterne og krydsoverensstemmelse.

Kommissionens gennemførelsesforordning (EU) nr. 809/2014 af 17. juli 2014 om gennemførelsesbestemmelser til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1306/2013 for så vidt angår det integrerede forvaltnings- og kontrolsystem, foranstaltninger til udvikling af landdistrikterne og krydsoverensstemmelse.

Danmarks landdistriktsprogram for perioden 2014-2020.

Bilag 1: Træarter i skovnaturtyperne

TABEL 2

OVERSIGT OVER TRÆARTER I SKOVNATURTYPERNE, JF. [HABITATBESKRIVELSER, ÅRGANG 2010, "BESKRIVELSE AF DANSKE NATURTYPER OMFATTET AF HABITATDIREKTIVET \(NATURA 2000 TYPER\)"](#)

Skovnaturtype	Hovedtræart	Karakteristiske træarter	Eksempler på naturligt forekommende træarter
2180 Skovklit	Hjemmehørende træarter (inkl. skovfyr) – selvsåede	Hjemmehørende træarter (inkl. skovfyr) – selvsåede	Stilkeg, bøg, skovfyr, bævreasp, dunbirk, vorte-birk, alm. røn.
9110 Bøg på mor	Bøg	Bøg, rødgran	Bøg, rødgran, vortebirk, dunbirk, alm. røn, stilkeg, vintereg
9120 Bøg på mor med kristtorn	Bøg	Bøg, taks	Bøg, vortebirk, dunbirk, alm. røn, stilkeg, vintereg, taks
9130 Bøg på muld	Bøg	Bøg	Bøg, ask, avnbøg, elm, stilkeg, vintereg
9150 Bøg på kalk	Bøg	Bøg	Bøg, ask, avnbøg, elm, stilkeg, vintereg
9160 Ege-blandskov	Stilkeg, avnbøg	Stilkeg, avnbøg, navr, småbladet lind	Stilkeg, avnbøg, navr, småbladet lind
9170 Vinteregeskov	Vintereg, avnbøg	Vintereg, avnbøg, tarmvridrøn, navr	Vintereg, avnbøg, tarmvridrøn, navr, småbladet lind, spidsløn
9190 Stilkege-krat	Stilkeg	Stilkeg, vortebirk, dunbirk, alm. røn og bævreasp	Stilkeg, vintereg, vortebirk, dunbirk, alm. røn, bævreasp
91D0 *Skovbevokset tørvemose	Birk, skovfyr, rødgran	Dunbirk, skovfyr, rødgran	Dunbirk, vortebirk, skovfyr, rødgran, alm. røn
91E0 *Elle- og askeskov	Rødel, ask	Ask, rødel, græel, hvidpil, skørpil, dunbirk, skovelm,	Ask, rødel, græel, hvidpil, skørpil, dunbirk, skovelm

Bilag 2: Ordforklaring

Begreb	Forklaring
Natura 2000	Natura 2000 er et netværk af områder i EU med særligt værdifuld natur. Natura 2000 er en samlebetegnelse for <i>habitatområder</i> og <i>fuglebeskyttelsesområder</i> . I Danmark tales om internationale naturbeskyttelsesområder, som desuden rummer Ramsarområder og består af et eller flere af disse særligt udpegede områder. Der er mere information om Natura 2000 på Naturstyrelsens hjemmeside .
Udpegningsgrundlag	Udpegningsgrundlaget er en fællesbetegnelse for de arter og naturtyper, som findes indenfor et internationalt beskyttelsesområde og som er omfattet af listerne i habitatdirektivet eller fuglebeskyttelsesdirektivet, som forudsætter udpegningsgrundlag af beskyttelsesområder. Se nærmere her: Udpegningsgrundlag .
Skovnaturtyper	I Danmark er der 10 skovnaturtyper: 2180 (Skovklit) , 9110 (Bøg på mor) , 9120 (Bøg på mor med kristtorn) , 9130 (Bøg på muld) , 9150 (Bøg på kalk) , 9160 (Ege-blandskov) , 9170 (Vinteregeskov) , 9190 (Stilkege-krat) , 91D0 (Skovbevokset tørvemose) , 91E0 (Elle- og askeskov) .
Kortlægning	Under forarbejdet til Natura 2000-planerne er en række naturtyper (bl.a. de 10 skovnaturtyper) kortlagt ved en fysisk gennemgang af habitatområderne. Naturtyperne er afgrænset og identificeret, og der er registreret oplysninger om struktur og artsindhold på arealerne. De kortlagte naturtyper kan fx findes Miljøgis
Tilstandsklasse (arts- og strukturdata)	Tilstandsklassen er udtryk for naturkvaliteten af den enkelte kortlagte naturtype. Tilstandsklassen er beregnet på baggrund af strukturindikatorer og artsdata, som er indsamlet ved kortlægningen. Ud fra strukturindikatorerne beregnes et strukturindeks, og tilsvarende beregnes et artsindeks ud fra de indsamlede artsdata. Hver især fortæller de to indeks noget om de aktuelle livsvilkår og den seneste historie på arealet. Tilstanden er en sammenvejning af de to indeks. Der er 5 tilstandsklasser: I. Høj tilstand II. God tilstand III. Moderat tilstand IV. Ringe tilstand V. Dårlig tilstand De to øverste klasser I og II opfylder Habitatdirektivets krav til gunstig bevaringsstatus under forudsætning af, at der foreligger en prognose der siger, at arealet også i fremtiden vil kunne opretholde den høje eller gode tilstand. Tilstandsklasse (inkl. struktur- og artstilstand) for en kortlagt naturtype kan ses i PRIOR . Der er mere information om beregning af tilstand for skovnaturtyperne i Faglig rapport fra DMU nr. 696 .

Gunstig bevaringsstatus	<p>En naturtypes bevaringsstatus er gunstig, når:</p> <ul style="list-style-type: none"> - arealet med naturtypen i det naturlige udbredelsesområde er stabilt eller øges - den særlige struktur og de særlige funktioner, der er nødvendige for naturtypens opretholdelse, er til stede og vil være det fremover. - bevaringsstatus for de arter, der er karakteristiske for naturtypen, er gunstig. <p>En arts bevaringsstatus anses for gunstig, når:</p> <ul style="list-style-type: none"> - bestandsudviklingen viser, at arten på lang sigt vil opretholde sig selv - artens naturlige udbredelsesområde hverken er i tilbagegang eller vil blive mindsket - der er og sandsynligvis fortsat vil være et tilstrækkeligt stort levested til på lang sigt at bevare artens bestande
Natura 2000-plan	<p>De statslige Natura 2000-planer fortæller, hvordan hvert af de 246 Natura 2000-områder skal behandles, så tilbagegangen for naturtyper og arter i det enkelte område stoppes. En Natura 2000-plan indeholder en basisanalyse af områdets aktuelle naturtilstand og trusler, mål for naturtilstanden og et indsatsprogram.</p> <p>Natura 2000-plan kan findes på Naturstyrelsens hjemmeside.</p>
Natura 2000-handleplan (Handleplan-myndighed)	<p>Kommunerne og Naturstyrelsen har i fællesskab udarbejdet handleplaner for de enkelte Natura 2000-områder, der følger op på de statslige Natura 2000-planer. Naturstyrelsen har ansvaret for de dele af handleplanerne, der vedrører de skovbevoksede, fredskovspligtige arealer, mens kommunerne har ansvaret for de øvrige dele af handleplanerne. Kommunerne har således ansvaret for handleplanlægning for de skovbevoksede arealer uden fredskovspligt. Den første generation af handleplaner beskriver indsatsen i første planperiode fra 2010 til 2015, dog 2010-2021 for skovbevoksede, fredskovspligtige arealer.</p> <p>Se mere på Naturstyrelsens hjemmeside og kommunernes hjemmesider.</p>
Stævning	<p>Betegnelse for en gammel form for skovdrift, som består i en nedskæring af træerne med jævne mellemrum (kort rotation). Driftsformen udnytter, at mange løvtræer har en stor evne til at danne nye skud fra stød eller rod. Denne driftsform kan give en stor artsdiversitet af såvel træer som urtevegetation i bunden af skoven.</p>
Urørt skov	<p>Betegnelse for en skov eller et område i en skov, der fra et bestemt tidspunkt friholdes for forstlige indgreb, som fx plantning og hugst.</p>
Kronedække	<p>Betegnelse for hvor stor en andel af skoven, som er dækket af træernes kroner (set direkte ovenfra eller nedefra). Når man taler om kronedække for en bestemt træart, er det et udtryk for, hvor stort et areal den pågældende træart dækker af en bevoksning. Kronedækket er ofte angivet i procent af det samlede areal.</p>

Bilag 3: Tilskudsberettigede udgifter og indhentning af tilbud

1) Tilskudsberettigede udgifter

Her beskrives de tilskudsberettigede udgifter for følgende foranstaltninger: *Bekæmpelse af arter, der optræder invasivt (C)*, *Kompensation for udgifter til etablering af naturlige vandstandsforhold (DI)*, *Forberedelse til skovgræsning (E)* og *Særlig indsats for arter (G)*.

Udgifterne skal være nødvendige for at gennemføre projektet og direkte relateret til projektaktiviteterne. Det er dit ansvar at redegøre for dette i ansøgningen. Du skal derfor udspecificere alle udgifter, når du søger om tilskud.

De tilskudsberettigede udgifter kan omfatte:

- udgifter til materiel og anlægsarbejder vedrørende bekæmpelse af arter, der optræder invasivt,
- udgifter til materiel og anlægsarbejder samt konsulentbistand (til evt. forundersøgelse) vedrørende etablering af naturlige vandstandsforhold,
- udgifter til materiel og anlægsarbejder vedrørende etablering af hegn, drikkevandsforsyning, fangfolde og elforsyning som forberedelse til afgræsning,
- udgifter til materiel og anlægsarbejder vedrørende særlig indsats for arter,
- udgifter til løn til tilsagnshavers personale, der er beskæftiget med projektet (se herunder),
- andre udgifter, der er nødvendige for at gennemføre projektet (se herunder).

Særligt om løn til personale

Virksomhedens medarbejdere, medlemmer eller medarbejdere i foreninger og organisationers kan ansættes i projekter, og udgifterne hertil kan indgå som tilskudsberettigede projektudgifter.

Udgifter til løn til personale er kun tilskudsberettigede, hvis udgifterne ikke normalt finansieres af offentlige institutioner, offentlige virksomheder eller kommunale fællesskaber.

Du skal senest på udbetalingstidspunktet kunne fremvise ansættelseskontrakter for projektansatte, af kontrakten skal timeløn og ansættelsesperiode fremgå. Der kan kun udbetales tilskud til løn, når der foreligger en konkret tidsbegrænset og skriftlig aftale med den ansatte. Husk at angive arbejdsopgaver, timepris og antal timer.

Der skal ved anmodning om udbetaling foreligge dokumentation for det faktiske timetal (timeregnskab) og lønsedler.

Timelønnen udregnes som årsløn delt med ét årsværk/timeantal. Et årsværk er på 1924 timer. Det skal fremgå af ansøgningen, hvad den projektansattes arbejde består af, dvs. en redegørelse af behov.

Naturstyrelsen gør opmærksom på, at virksomhedsejere og private ansøgere ikke kan ansætte sig selv i en projektansættelse og kan ikke få tilskud til egen løn.

Der kan ikke opnås tilskud til aflønning af tegningsberettigede bestyrelsesmedlemmer i foreninger og organisationer, herunder formænd, i et projekt.

Særligt om andre udgifter

Naturstyrelsen kan godkende andre udgifter, hvis Naturstyrelsen vurderer at udgifterne er af væsentlig betydning for projektets gennemførelse.

Ikke tilskudsberettigede udgifter:

Følgende udgifter er ikke tilskudsberettigede (listen er ikke udtømmende):

- Tilsagnshavers eget arbejde, herunder arbejde udført af formænd og tegningsberettigede bestyrelsesmedlemmer i foreninger og organisationer.
- Almindelige driftsudgifter (fx husleje, forsikringer, energiforbrug, kontorholdsudgifter, abonnementer, mv.).
- Udgifter knyttet til varetagelse af sædvanlige myndighedsopgaver.
- Udgifter, der er et krav i henhold til anden lovgivning (fx byggetilladelser).
- Udgifter, der vedrører aktiviteter som tilsagnshaver er forpligtet til at gennemføre i medfør af anden lovgivning.
- Udgifter, der vedrører andre aktiviteter, som tilsagnshaver er forpligtet til at gennemføre i medfør af anden lovgivning herunder (fx udgifter, hvortil der gives andre EU-tilskud, ydes offentlig støtte, ydes støtte i medfør af anden lovgivning, mv.).
- Udgifter afholdt udenfor projektperioden.
- Udgifter, der er afholdt før den dato, du modtager tilsagnet, eller før den dato Naturstyrelsen har givet igangsættelsestilladelse.
- Udgifter, der er faktureret og/eller betalt efter at projektperioden er slut.
- Bogholderi, debitoropfølgning, fakturering, udarbejdelse af skatte- og driftsregnskab.
- Finansierings-, revisions-, advokat- og pengeinstitutomkostninger (fx renter af gæld) - medmindre disse skyldes krav fra Naturstyrelsen.
- Regnskabs- og revisorvirksomhed, herunder forberedelse og fremskaffelse af oplysninger, der er nødvendig for varetagelsen af disse opgaver.
- Moms, med mindre denne endeligt bæres af tilsagnshaver.
- Udgifter i form af naturalydelse (Indirekte udgifter).
- Udgifter i forbindelse med etablering af hegn, som ikke vedrører selve anskaffelsen og opsætning af hegn, herunder udgifter til fjernelse af eksisterende hegn.
- Udgifter, der ikke er specificerede i budgettet.

Følgende investeringer er ikke tilskudsberettigede (listen er ikke udtømmende):

- Køb på afbetaling med ejendomsforbehold af udstyr og materiel.
- Simple genanskaffelses investeringer.
- Udgifter til køb af brugte maskiner og brugt udstyr.
- Udgifter til køb af køretøjer til ekstern transport.
- Udgifter til leasing eller leje af udstyr og materiel.
- Udgifter til markedsføring.
- Udgifter til reparation af udstyr.
- Udgifter til forskning og teknologisk udvikling.
- Udgifter til køb af dyr.
- Udgifter til vedligeholdelse af tilsagnsareal, så arealet fremstår som egnet til afgræsning.

2) Udgifternes rimelighed

Når Naturstyrelsen modtager en ansøgning om tilskud, skal Naturstyrelsen vurdere, om udgifterne til projektet er rimelige.

Du skal derfor i ansøgningen udspecificere alle udgiftsposter for følgende foranstaltninger:

Bekæmpelse af arter, der optræder invasivt (C), Kompensation for udgifter til etablering af naturlige vandstandsforhold (D1), Forberedelse til skovgræsning (E) og Særlig indsats for arter (G).

Dokumentation for rimelige priser skal indsendes for disse foranstaltninger sammen med ansøgningen. Du skal indsende 2 bindende tilbud.

Du skal på ansøgningstidspunktet angive, hvilket tilbud der vælges, da der gives tilsagn på baggrund heraf. Hvis du ikke vælger det billigste tilbud, skal det begrundes, og Naturstyrelsen vurderer, om årsagen er relevant.

Tilsagnshaver er ikke forpligtet til at anvende et af de to tilbud, der indsendes sammen med ansøgning om tilskud.

Hvis projektets samlede anlægsudgifter ikke overstiger 300.000 kr., er tilsagnshaver ikke forpligtet til at anvende et af de to tilbud, der indsendes sammen med ansøgning om tilskud, ligesom tilsagnshaver ikke er forpligtet til at anvende det billigste af de to tilbud. Tilsagnshaver kan afholde udgifter i forbindelse med projektet uden at skulle anvende tilbudslovens regler.

Eksempelvis:

- hvis der er to tilbud på hegning af et areal: et på 32.500 kr. og et på 34.700 kr., og det billigste vælges, skal der i budgettet stå 32.500 kr.
- hvis en budgetpost vedrører en vare, der er så speciel, at der kun er en udbyder, så vedlægges det indhentede tilbud sammen med en forklaring på, hvorfor der kun er et tilbud.
- hvis det dyre tilbud vælges frem for det billige tilbud, så skal der vedlægges en forklaring på, hvorfor det dyre tilbud er valgt.

Hvis projektets samlede anlægsudgifter derimod overstiger 300.000 kr., er tilsagnshaver ikke forpligtet til at anvende et af de to tilbud, der indsendes sammen med ansøgning om tilskud, men tilsagnshaver skal overholde tilbudslovens regler og skal derfor indhente minimum to underhåndsbud ved afholdelse af udgifter til projektet.

For at Naturstyrelsen kan identificere beløbene fra budgettet i de vedlagte tilbud, bedes du med tusch eller en cirkel markere, hvilke tal fra tilbuddene, du har valgt at overført til budgettet.

For alle udgifter gælder, at du på udbetalingstidspunktet skal kunne dokumentere udgiften ved faktura, kvittering eller lignende. For eksterne konsulentydelse og for internt ansatte i projektet gælder det endvidere, at du skal kunne redegøre detaljeret for aktiviteter, timepris og timeantal, i form af enten konsulentkontrakter eller time- og aktivitetsopgørelser.

Det er Naturstyrelsen der afgør, om dokumentationen og eventuelle begrundelser er tilstrækkelige.

3) Udbudsregler efter tilbudsloven

Udbud skal både sikre effektiv konkurrence, så alle virksomheder har lige adgang til offentlige støttede kontrakter, og sikre, at der indkøbes bedst og billigst.

Som tilsagnshaver efter denne ordning, kan du være omfattet af EU's udbudsregler eller reglerne i den danske tilbudslov (bekendtgørelse af lov nr. 1410 af 07/12/2007 om indhentning af tilbud på visse offentlige og offentligt støttede kontrakter).

Hvis dit projekt er omfattet af en kontrakt, der er omfattet af EU's udbudsregler eller tilbudslovens regler, skal du oplyse om det allerede i ansøgningen.

Det er vigtigt, at du selv orienterer dig om reglerne. Du finder informationen på Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens hjemmeside, www.kfst.dk.

Vær opmærksom på, at hvis du vil tilføje noget til et projekt eller udvide et projekt, som allerede har været i udbud, skal den nye del også i udbud.

Hvis de projektaktiviteter, Naturstyrelsen kan give tilskud til, indgår som del af et større projekt, er det det samlede projekts kontraktsum, der afgør, om du er omfattet af udbudsreglerne, og om det er tilbudsloven eller EU's udbudsdirektiv, som gælder.

Senest når du anmoder om udbetaling, skal du kunne dokumentere, at du har opfyldt reglerne.

Du skal holde dokumenter, som dokumenterer, at reglerne er overholdt, tilgængelige i mindst 5 år fra datoen for slutudbetaling. Det betyder blandt andet, at du også skal gemme de tilbud, du ikke har accepteret.

Naturstyrelsen kan på ethvert tidspunkt forlange at se materialet. Hvis det senere viser sig, at du ikke har holdt dokumenterne tilgængelige, er det misligholdelse af en tilsagnsbetingelse, og tilsagnet kan bortfalde.

Du skal også være opmærksom på, at Naturstyrelsen kan nedsætte den samlede værdi af de tilskudsberettigede projektudgifter for et projekt, hvis Naturstyrelsen vurderer, at EU's udbudsregler eller reglerne i tilbudsloven ikke er overholdt. Det nedsatte tilskud vil blive fastsat ud fra en vurdering af art og grovhed af overtrædelsen, og ud fra en vurdering af det økonomiske tab for Den Europæiske Landdistriktsfond for Udvikling af Landdistrikterne (ELFUL), der vurderes at være forbundet hermed.

Det fremgår bl.a. af udbudsreglerne, at ved investeringer, der kan karakteriseres som bygge- og anlægsarbejder med en anslået værdi over 300.000 kr., skal tilsagnshaver indhente to underhåndsbud (to tilbud) på investeringen. Ved bygge- og anlægsarbejder forstås også varekøb (udstyr), der forudsætter betydelige installationsomkostninger for at kunne fungere.

Endeligt skal du være opmærksom på, at principperne i EU-retten og dansk ret om lige behandling og gennemsigtighed gælder, også selv om udbudsreglerne helt konkret ikke gælder.

Bilag 4: Sikring af skovnaturtyper

Sikring af skovnaturtyper indeholder følgende elementer:

Uddybende bemærkninger	
1. Vedvarende skovdække på arealet.	Skovnaturtypen skal bevares. ⁶ Derfor skal det ved skovdrift tilstræbes, at arealet altid er domineret af hovedtræarterne for skovnaturtypen, jf. bilag 1. Desuden skal kronedækket af hovedtræarterne sammen med andre naturligt forekommende træarter være på mindst 50 % jævnt fordelt over arealet (se dog pkt. 2).
2. Naturvenlig foryngelse af skovnaturtypen.	<p>Ved evt. foryngelse skal der anvendes en naturvenlig foryngelse. Herved forstås selvforyngelse, naturforyngelse, stævning eller lignende.</p> <p>Der må foretages en supplerende såning eller plantning de steder, hvor den naturlige foryngelse ikke indfinder sig efter en årrække (ca. 5 år). Såningen eller plantningen skal foretages med hovedtræarterne med evt. (mindre) indblanding af øvrige naturligt forekommende træarter, jf. bilag 1.</p> <p>Hvis det efter Naturstyrelsens vurdering ikke er muligt at forynge en konkret bevoksning efter ovenstående retningslinjer, kan Naturstyrelsen fastlægge nærmere retningslinjer for en alternativ foryngelse, herunder om anvendelse af mindre afdrifter, bevaring af store træer til død og henfald og genkultivering af arealet.</p>
3. Uforstyrret jordbund på mindst 2/3 af arealet.	<p>Jordbunden må højst forstyrres på 1/3 af arealet af en skovnaturtype-bevoksning. Forstyrrelse af jordbunden kan fx være jordbearbejdning eller kørsel i skovbunden med tunge maskiner.</p> <p>Derudover gælder, at:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. evt. jordbearbejdning skal foretages stribevis og/eller punktvis. Denne jordbearbejdning kan foretages i hele bevoksningen, så længe det samlede areal med forstyrrelse af jordbunden ikke overstiger 1/3 af bevoksningens areal. 2. der ikke må foretages jordbearbejdning, hvis der ikke tidligere har været foretaget jordbearbejdning i bevoksningen. 3. dybe kørespor og traktose skal begrænses mest muligt.
4. Ingen gødskning, kemisk bekæmpelse eller kalkning.	
5. Ingen øget afvanding.	Eksisterende grøfter/dræn må vedligeholdes, men uddybning af eksisterende grøfter samt anlæg af nye grøfter eller dræn er ikke tilladt.
6. Fremme af de karakteristiske træarter for skovnaturtypen.	Ved evt. udrensning eller uddybning skal de karakteristiske træarter for skovnaturtypen fremmes på bekostning af øvrige træarter, jf. bilag 1.
7. Eksisterende dødt ved og træer med hulheder bevares	<p>Dødt ved (såvel stående som liggende), som findes på aftaletidspunktet, skal bevares på arealerne til naturligt henfald.</p> <p>Træer med hulheder (spættehuller eller større hulheder) må ikke fældes.</p> <p>Efter aftale med Naturstyrelsen vil der dog kunne fældes døde træer eller træer med hulheder, hvis de udgør en sikkerhedsrisiko for mennesker eller bygninger. Træerne skal efterlades på arealet til naturligt henfald.</p>

⁶ Nærmere beskrivelser af skovnaturtyperne kan findes i: [Habitatbeskrivelser, årgang 2010. Beskrivelse af danske naturtyper omfattet af habitatdirektivet \(Natura 2000 typer\), ver. 1.03 Appendiks 4b, 7. maj 2010.](#)

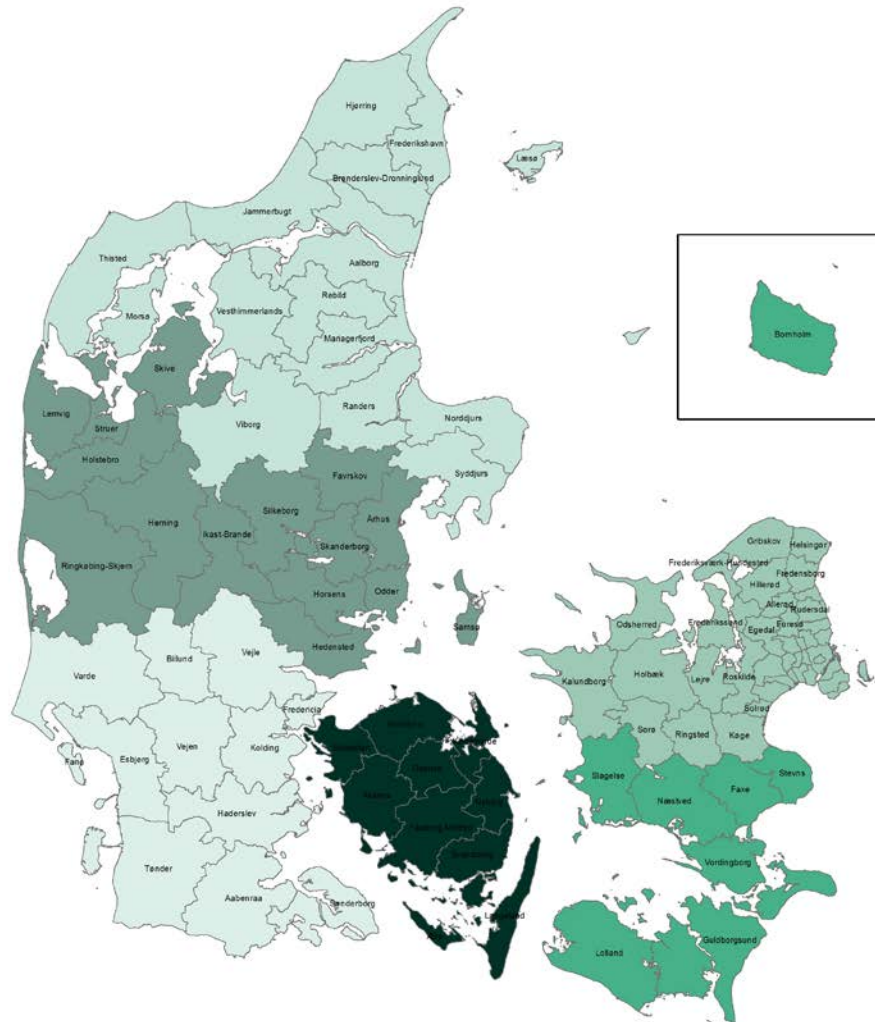
Bilag 5: Invasive arter i skovnaturtypen

TABEL 2

OVERSIGT OVER ARTER, DER KAN OPTRÆDE INVASIVT IFT. DEN UDPEGEDE SKOVNATURTYPE, OG SOM DER DERFOR KAN GIVES TILSKUD TIL AT FJERNE. DER YDES IKKE TILSKUD TIL AT BEKÆMPE ARTER, SOM EN EJER I FORVEJEN HAR EN PLIGT TIL AT BEKÆMPE.

Dansk navn	Latinsk betegnelse
Urter	
canadisk bakkestjerne	<i>Conyza canadensis</i>
japan-pileurt	<i>Fallopia japonica ssp. Japonica</i>
kæmpe-pileurt	<i>Fallopia sachalinensis</i>
kæmpe-bjørneklo	<i>Heracleum mantegazzianum</i>
mangebladet lupin	<i>Lupinus polyphyllus</i>
rød hestehov	<i>Petasites hybridus</i>
canadisk gyldenris	<i>Solidago canadensis</i>
sildig gyldenris	<i>Solidago gigantea</i>
Mosser	
stjerne-bredribbe	<i>Campylopus introflexus</i>
Træer – løv	
arter af bærmispel almindelig bærmispel aks-bærmispel	<i>Amelanchier lamarckii Amelanchier spicata</i>
hæk-berberis	<i>Berberis thunbergii</i>
hvid kornel	<i>Cornus alba ssp. stolonifera</i>
bukketorn	<i>Lycium barbarum</i>
glansbladet hæg	<i>Prunus serotina</i>
hjortetaktræ	<i>Rhus typhina</i>
robinie	<i>Robinia pseudoacacia</i>
rynket rose	<i>Rosa rugosa</i>
kamtchatka-rose	<i>Rosa x kamtchatica</i>
hvid snebær	<i>Symphoricarpos albus var. laevigatus</i>
Træer – nål	
arter af ædelgran almindelig ædelgran nordmannsgran nobilis m.fl.	<i>Abies alba Abies nordmanniana Abies procera</i>
arter af lærk europæisk lærk m.fl.	<i>Larix decidua ssp. decidua</i>
arter af gran (rødgran undtaget) hvid-gran sitka-gran m.fl.	<i>Picea glauca Picea sitchensis</i>
arter af fyr (skov-fyr undtaget) klit-fyr bjerg-fyr østrigsk fyr	<i>Pinus contorta Pinus mugo Pinus nigra var. nigra</i>
douglasgran	<i>Pseudotsuga menziesii</i>

Bilag 6: Naturstyrelsens lokale tilskudsenheder

NST Himmerland

Møldrupsvej 26
9520 Skørping
Tlf. 72543000
E-mail: HIM@nst.dk

NST Søhøjlandet

Vejlbo, Vejlsovej 12
8600 Silkeborg
Tlf. 72543000
E-mail: SHL@nst.dk

NST Vadehavet

Skovridervej 3, Arnum
6510 Gram
Tlf. 72543000
E-mail: VAD@nst.dk

NST Fyn

Sollerupvej 24,
5600 Fåborg
Tlf. 72543000
E-mail: FYN@nst.dk

NST Storstrøm

Hannovvej 22,
4800 Nykøbing F.
Tlf. 72543000
E-mail: STS@nst.dk

NST Vestsjælland

Mantzshøj, Ullerupvej 1
4500 Nykøbing Sj.
Tlf. 72543000
E-mail: VSJ@nst.dk

Miljøministeriet
Naturstyrelsen

Haraldsgade 53
2100 København Ø
Tlf.: (+45) 72 54 30 00

www.nst.dk